

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6

Factors Affecting the Effectiveness of School Administration at the Special
Schools for Students with Disabilities under the Office of Special Education
Administration, Group 6

สุทธิดา ชัยชนะ¹ อินทร์ จันทร์เจริญ² วีรพันธ์ ศิริฤทธิ์³

Suttida Chaichana, In Chanjaren, Weeraphan Siririth

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับของประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา และ 3) แบบสอบถามประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.24) 2) ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.23) 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ($\beta = 0.456$) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ($\beta = 0.179$) ปัจจัยด้านครูผู้สอน ($\beta = 0.163$) และ ปัจจัยด้านนักเรียน ($\beta = 0.163$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรทั้ง 4 ปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ได้ร้อยละ 33.60 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 2.166 + 0.236 (X_4) + 0.089 (X_1) + 0.091 (X_2) + 0.085 (X_3)$$

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยการบริหารสถานศึกษา; ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา;
โรงเรียนเฉพาะความพิการ

Received: 2026-05-08 Revised: 2026-06-16 Accepted: 2026-06-21

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Master of Educational Administration, Graduate School, Chiang Rai College. E-mail: Suttidachaichana25@gmail.com

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: inchenjarean@gmail.com

³ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. Corresponding author E-mail: Dr.W.siririth@gmail.com

Abstract

This research article aimed to study: 1) the level of factors related to school effectiveness, 2) the level of effectiveness of school administration, and 3) the factors affecting the effectiveness of school administration at the special education schools for students with disabilities under the Office of Special Education Administration, Group 6. This was a quantitative research study. The sample consisted of 219 school administrators and teachers. The research instruments included a general information questionnaire, a questionnaire on factors affecting school effectiveness, and a questionnaire on the effectiveness of school administration. Data were analyzed using mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings revealed that: 1) the factors related to the effectiveness of educational institutions for the special needs schools under the Special Education Administration Office, Group 6, were found to be at a high level overall ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.24); 2) the effectiveness of school administration in special education schools for students with disabilities, under the Office of Special Education Administration, Group 6, was found to be at a high level overall ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.23); and 3) the factors affecting the effectiveness of school administration at the special education schools for the students with disabilities under the Office of Special Education Administration, Group 6, were: physical factors ($\beta = 0.456$), administrator factors ($\beta = 0.179$), teacher factors ($\beta = 0.163$), and student factors ($\beta = 0.163$). These four factors were statistically significant at the 0.05 level and collectively predicted 33.60% of the variance in the effectiveness of school administration in these special education schools for students with disabilities.

$$\hat{Y}_{tot} = 2.166 + 0.236 (X_4) + 0.089 (X_1) + 0.091 (X_2) + 0.085 (X_3)$$

Keywords: School Administration Factors; Effectiveness of School Administration; Special Schools for Students with Disabilities

บทนำ (Introduction)

ในบริบทของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษานับเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมักประสบข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวจึงเป็นภารกิจสำคัญของระบบการศึกษาไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา (รัชนิกร กุฎีศรี และปณิธาน วรธนวัลย์, 2561: 239) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2567ข) ที่มุ่งเน้นให้คนพิการและเด็กด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ โดยอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โรงเรียนเฉพาะความพิการจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องและความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดหาเทคโนโลยี

สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ, 2567ก: 2-5)

อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษาเฉพาะความพิการยังมีความซับซ้อนและมีประเด็นท้าทายเชิง บริหารจัดการมากกว่าสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากผู้เรียนมีประเภทความพิการ ระดับความสามารถ และความ ต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การช่วยเหลือตนเอง และการ ดำรงชีวิตของผู้เรียนพิการ นอกจากนี้ โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ซึ่งต้องบริหารจัดการภายใต้บริบทของผู้เรียน บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษาที่หลากหลาย (สำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2568) อีกทั้งผลการศึกษาของ รัชนิกร กุฎีศรี และปณิธาน วรรณวัลย์ (2561: 237-246) ยังสะท้อนว่าโรงเรียนการศึกษาพิเศษมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลลัพธ์ของการบริหารจัดการที่เกิดจากการบูรณาการปัจจัยสำคัญ หลายด้าน ทั้งนี้ แนวคิดของมอท์ Mott (1972 อ้างถึงใน Hoy & Ferguson, 1985: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ได้เสนอองค์ประกอบของประสิทธิผลสถานศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กร และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประสิทธิผลของสถานศึกษาไม่ได้พิจารณาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวทางสังคม และคุณภาพ ชีวิตของผู้เรียนด้วย (Hoy & Miskel, 2008: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล)

เมื่อพิจารณาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อ ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาเฉพาะความพิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทาง นโยบาย การบริหารทรัพยากร และการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร โดยแนวคิด ภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงของ Leithwood และ Jantzi (2006: 201-227: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) จะเห็นว่า ผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ส่วนปัจจัยด้านครูผู้สอน เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการ พัฒนาผู้เรียน ปัจจัยด้านนักเรียน สะท้อนถึงความพร้อม พฤติกรรมการเรียนรู้ และลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และปัจจัยด้านกายภาพเกี่ยวข้องกัอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของผู้เรียนพิการ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังกล่าวเป็น ตัวแปรต้นของการวิจัย เพื่อนำไปศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการพยากรณ์ที่มีต่อประสิทธิผลของการ บริหารสถานศึกษาเฉพาะความพิการ

นอกจากนี้ บริบทการศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งมีบทบาทต่อการบริหาร จัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ โดยเฉพาะโรงเรียนเฉพาะความพิการที่ต้องจัดสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อม ทางการศึกษาให้เหมาะสมกับประเภทความพิการและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ประเด็นดังกล่าวจึง

สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านกายภาพ ที่มีส่วนสนับสนุนประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 108-111)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนหนึ่งมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในบริบทของโรงเรียนทั่วไป หรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ ขณะที่งานวิจัยในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการยังมีจำนวนจำกัด และยังไม่ครอบคลุมบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 อย่างชัดเจน แม้งานวิจัยของณัฐฉิภูมรมา (2563) และสาวิตรี บุญนุกูล (2563) พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของครู การพัฒนาบุคลากรความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครอง รวมถึงระบบการติดตามและประเมินผลมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยดังกล่าวในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านประเภทความพิการของผู้เรียน บุคลากร อาคารสถานที่ และทรัพยากรทางการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 จึงมีความสำคัญ เนื่องจากสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนพิการ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6
2. ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบมี ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและผลการศึกษาก่อนการวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายแหล่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านนักเรียน และ 4) ปัจจัยด้านกายภาพ (พจนรัตนประสบ และคณะ, 2561; วนิดา คงมัน, 2561; สาวิตรี บุญนุกูล, 2563; วิมาลย์ สีทอง, 2563; วชิรวิทย์

จตุเทน, 2564; นฤมล มณีแดง และสมใจ สืบเสาะ, 2566; ทอภัก ด้านกระโทก และคณะ, 2567; ขวัญเรือน โยคะสัย และ สุเทพ เมย์โรสง, 2567; ทักษพร อรัญญา, 2567)

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ มอท์ (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy & Ferguson, 1985: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 471 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 451 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2568)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 219 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie & Morgan, 1970: 607–610) จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยแบ่งชั้นตามตำแหน่งของบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู และคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้น แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายภายในแต่ละชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 219 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 210 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 จำนวน 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนเชียงรายปัญญานุกูล จังหวัดเชียงราย โรงเรียนน่านปัญญานุกูล จังหวัดน่าน โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2568 (พฤษภาคม 2568 ถึง เมษายน 2569)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา และ 3) ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา โดยในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ การพิจารณาประสิทธิภาพที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์เฉพาะของผู้เรียนพิการ เช่น ทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวทางสังคม และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.863

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

3.2 เมื่อผ่านการรับรองผลจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย ถึงสถานศึกษาทั้ง 7 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากร

3.3 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แจ้งรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลดังนี้ ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยไม่ระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถาม การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ โดยการเสนอผลงานวิจัยในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง มีการให้สิทธิที่ตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน ปี ซึ่งภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว โดยทำการชี้แจงใน 1 แบบสอบถามออนไลน์ในข้อแรกก่อนทำการตอบแบบสอบถาม

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามโดยการจัดส่งด้วยตัวเอง และส่งแบบสอบถามผ่านช่องทาง my office ของโรงเรียน ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 โดยแบบสอบถามเป็นแบบ (Google Form) ซึ่งผลของแบบสอบถามจะมีเพียงผู้วิจัยที่สามารถเข้าถึงได้

3.5 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้งหมด

3.6 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อนำมาแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยจำแนก ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 117)

4.3 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta Coefficient), ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งในสถานศึกษา ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.40

ตำแหน่งครูผู้สอน ร้อยละ 96.10 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 88.30 ช่วงอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 47.80 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 47.80

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.24) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร	4.50	0.47	มาก
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน	4.60	0.45	มากที่สุด
3. ปัจจัยด้านนักเรียน	4.46	0.42	มาก
4. ปัจจัยด้านกายภาพ	4.43	0.45	มาก
รวม	4.50	0.24	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.23) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.36) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.47) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	4.42	0.44	มาก
2. ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน	4.36	0.47	มาก
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.38	0.43	มาก
4. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.48	0.36	มาก
รวม	4.41	0.23	มาก

4. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในโมเดลที่ 4 การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ประกอบด้วย ตัวแปรพยากรณ์ 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านนักเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์พหุคูณกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา เท่ากับ .589 และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 34.70 ($R^2 = .347$) เมื่อปรับแก้ด้วยจำนวนตัวแปรพยากรณ์และขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 33.60 (Adjusted $R^2 = .336$) โมเดลการพยากรณ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า Dubin-watson เท่ากับ 1.504 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 2.00 และอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนของสมการมีความเป็นอิสระต่อกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	Sig	Tolerance	VIF
(Constant)	2.166	0.234		9.260	0.000		
ปัจจัยด้านกายภาพ (X_4)	0.236	0.028	0.456	8.307	0.000	0.965	1.037
ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1)	0.089	0.027	0.179	3.290	0.001	0.984	1.016
ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2)	0.091	0.030	0.163	3.018	0.003	0.991	1.009
ปัจจัยด้านนักเรียน (X_3)	0.085	0.028	0.163	3.001	0.003	0.987	1.013

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

R = .589, R² = .347, Adjusted R² = .336, F =29.909, S.E.est = 0.19082, Durbin-Watson = 1.504

ซึ่งจะได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 2.166 + 0.236 (X_4) + 0.089 (X_1) + 0.091 (X_2) + 0.085 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{tot} = 0.456 (Zx_4) + 0.179 (Zx_1) + 0.163 (Zx_2) + 0.163 (Zx_3)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และกายภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเฉพาะความพิการมีบริบทการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากผู้เรียนมีประเภทความพิการ ระดับความสามารถ และความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลที่หลากหลาย สถานศึกษาจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และการสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ เนื่องจากครูมีบทบาทโดยตรงในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือ และการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสาวิตรี บุญนุกูล (2563: 5) และ วชิรวิทย์ จตุเทิน (2564: 91) ที่พบว่าปัจจัยด้านครูผู้สอนมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการนโยบาย การวางแผน และการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยด้านนักเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าความพร้อม พฤติกรรมการเรียนรู้ และลักษณะเฉพาะของผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสถานศึกษา ขณะที่ปัจจัยด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของผู้เรียนพิการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมอทท์ (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy & Ferguson, 1985: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ที่มองว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับ

ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน การปรับเปลี่ยนองค์กร และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่เน้นการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลของผู้เรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2567ก: 2-5) ดังนั้น ปัจจัยทั้ง 4 ด้านจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกื้อหนุนต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในบริบทโรงเรียนเฉพาะความพิการ

2. ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเฉพาะความพิการมีภารกิจในการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป เนื่องจากผู้เรียนมีประเภทความพิการ ระดับความสามารถ และความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลที่หลากหลาย สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือ การพัฒนาทักษะชีวิต การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวทางสังคม และคุณภาพชีวิตของผู้เรียนพิการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการรับมือกับปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การดูแลช่วยเหลือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการประสานงานกับผู้ปกครองหรือบุคลากรเฉพาะทาง ความสามารถดังกล่าวสะท้อนถึงการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้โรงเรียนเฉพาะความพิการสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของมอทท์ (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy & Ferguson, 1985: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ที่อธิบายว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาประกอบด้วยความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงชัน การพัฒนาทัศนคติทางบวกของนักเรียน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงมีได้หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง การมีเจตคติที่ดี และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ แนวคิดด้านการศึกษาพิเศษยังเน้นว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการควรตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในสังคม และพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (Shogren and Ward, 2018: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ซึ่งพบว่าการส่งเสริมความสามารถของผู้พิการให้ช่วยเหลือตนเองได้จะมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์หลังจบการศึกษา เช่น การจ้างงาน การมีส่วนร่วมในชุมชน และคุณภาพชีวิต

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเฉพาะความพิการมีบริบทการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป ผู้เรียนมีประเภทความพิการ ระดับความสามารถ และข้อจำกัดในการเรียนรู้หรือการดำรงชีวิตที่ต่างกันไป ดังนั้น สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ความปลอดภัย สื่อ เทคโนโลยี

สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรทางการศึกษาจึงมิได้เป็นเพียงปัจจัยสนับสนุนทั่วไป แต่เป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้ผู้เรียนพิการสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรม และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม

การที่ปัจจัยด้านกายภาพมีอิทธิพลสูงสุดจึงสะท้อนให้เห็นว่า หากสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เข้าถึงได้ และเหมาะสมกับประเภทความพิการของผู้เรียน เช่น ทางลาด ห้องน้ำที่เหมาะสม ห้องฝึกทักษะชีวิต ห้องบำบัด พื้นที่เรียนรู้ที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหว สื่อเฉพาะทาง และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ย่อมช่วยลดข้อจำกัดของผู้เรียน เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในทางกลับกัน แม้ผู้บริหารและครูจะมีความรู้ความสามารถ แต่หากขาดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เหมาะสม การพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง และการปรับตัวทางสังคมย่อมทำได้อย่างจำกัด เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของมอทท์ (Mott, 1972 อ้างถึงใน Hoy & Ferguson, 1985: สุทธิดา ชัยชนะ ผู้แปล) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาประกอบด้วยความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน การสร้างทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ปัจจัยด้านกายภาพมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบดังกล่าวโดยตรง กล่าวคือ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ลดอุปสรรคในการดำรงชีวิต และช่วยให้โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดด้านความพิการได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาพิเศษที่มุ่งจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลของผู้เรียน ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน แม้มีอิทธิพลรองลงมา แต่ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องทำงานเชื่อมโยงกับปัจจัยด้านกายภาพ ผู้บริหารมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนพิการ ครูผู้สอนเป็นผู้ใช้สื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ส่วนปัจจัยด้านนักเรียนสะท้อนถึงความพร้อม พฤติกรรม และความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลที่สถานศึกษาต้องนำมาใช้ในการวางแผนช่วยเหลือ ดังนั้น ประสิทธิภาพของโรงเรียนเฉพาะความพิการจึงมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแยกส่วน แต่เกิดจากการบูรณาการปัจจัยด้านกายภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับขวัญเรือน โยคะสัย และสุเทพ เมย์โธสง (2567: 31) ที่พบว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับวิลาวัลย์ มุมทอง และคณะ (2566: 247) ที่พบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การและสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ในบริบทโรงเรียนเฉพาะความพิการเนื่องจากปัจจัยด้านกายภาพไม่ได้เป็นเพียงองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ แต่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษา ความปลอดภัย การเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตของผู้เรียนพิการ ในเชิงนโยบายสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับประเภทความพิการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่เน้นการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลของผู้เรียน (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551; สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2567ก: 2-5) ส่วนในเชิงปฏิบัติ ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการสำรวจความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและครูเป็นรายด้าน จะช่วยให้สถานศึกษา

สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อม จัดสรรทรัพยากร พัฒนาครู และออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนพิการได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษา ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ความรู้สำคัญจากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็น 4P-S Model ประกอบด้วย 1) Principal คือ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ กำหนดนโยบาย วางแผน และจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม 2) Pedagogy คือ ครูผู้สอนที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลและพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 3) Pupil คือ ผู้เรียนที่มีความพร้อม พฤติกรรมการเรียนรู้ และความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลที่ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม และ 4) Physical Environment คือ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของผู้เรียนพิการ โดยมี Special Education Support เป็นกลไกสนับสนุนที่เชื่อมโยงการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การดูแลช่วยเหลือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. องค์ความรู้ดังกล่าวช่วยขยายแนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษาตามกรอบของมอทท์ ซึ่งพิจารณาประสิทธิผลจากการพัฒนาผู้เรียน การสร้างทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา โดยในบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ประสิทธิภาพควรครอบคลุมมากกว่าผลลัพธ์ทางการเรียน แต่รวมถึงทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวทางสังคม การเข้าถึงการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตของผู้เรียนพิการ

3. การบริหารโรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีประสิทธิผลจึงต้องอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะของครู ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม โดยมีระบบสนับสนุนด้านการศึกษาพิเศษเป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อน เพื่อให้ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับประเภทความพิการของผู้เรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกายภาพเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนจัดสรรทรัพยากร ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และพัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การใช้สื่อและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิต การช่วยเหลือตนเอง และการปรับตัวทางสังคมของผู้เรียนพิการ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเฉพาะความพึงการเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพึงการมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิจัยแบบผสมผสาน เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือการศึกษารายกรณี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการปัจจัยด้านกายภาพ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาผู้เรียนในการในมิติทักษะชีวิตและคุณภาพชีวิต

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขวัญเรือน โยคะสัย, และ สุเทพ เมย์ไธสง. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. **วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1): 31-45.
- ณัฐวุฒิ ภูพรมมา. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนเฉพาะความพึงการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทอภัก ด่านกระโทก อำนาจ อยู่คำ และ สงวนพงศ์ ขวนชม. (2567). แนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1. **ลิกษา วารสารศึกษาศาสตร์**. 11(2): 47-61.
- ทักษพร อรัญญา. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในอำเภอเชียงดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา. <http://202.28.20.112/dspace/bitstream/123456789/1058/1/65204467.pdf>.
- นฤมล มณีแดง และสมใจ สืบเสาะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 7(1): 172-187.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พนพร รัตนประสบ, ภารดี อนันต์นาวิ และ เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 12(2): 141-151.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก, 1-13.
- รัชนิกร กุฎีศรี และ ปณิธาน วรณวลย์. (2561). ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 7(25): 237-246.
- วชิรวิทย์ จตุเทน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. **วารสารร่มพญักษ์**. 39(3): 83-99.

- วนิดา คงมัน. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิลาวัลย์ มุมทอง, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์, และ สุภัญญา รุจิเมธภาส. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจ เขต 1. **วารสาร การบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 6(4): 241-252.
- สาวิตรี บุญนุกูล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 14(1): 5-14.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริก หวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567ก). **แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1MyUYhBuU8slTKz4EijdkMuEZsmvUZvx3/view>. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2568.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567ข). **วิสัยทัศน์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://special.obec.go.th/seb/about/vision>. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2567.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2568). **ข้อมูลบุคลากรโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 ปีการศึกษา 2568 จากระบบสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษและ การศึกษาสงเคราะห์ (SET)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php/person/deform. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2568.
- Hoy, W. K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness of schools. **Educational Administration Quarterly**. 21(2): 117-134. <https://doi.org/10.1177/0013161X85021002006>.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2008). **Educational administration: Theory, research, and practice** (8th ed.). McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2006). Transformational school leadership for large-scale reform: Effects on students, teachers, and their classroom practices. **School Effectiveness and School Improvement**. 17(2): 201-227. <https://doi.org/10.1080/09243450600565829>.
- Shogren, K. A., & Ward, M. J. (2018). Promoting and enhancing self-determination to improve the post-school outcomes of people with disabilities. **Journal of Vocational Rehabilitation**. 48(2): 187-196.

